

לד לד

א. — זאל דערביי תופס מקום זיין דאָס וואָס ער וועט באַקומען מתנות (ביז אַז דאָס איז גאָר דער ערשטער טעם אויף דעם, אמרי נא אחותי את, למען ייטב לי בעבורך)?

ב. דער זהר' שטעלט זיך אויף דעם און פרעגט, וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה רחימו דקב'ה הוה אמר הכי על אתתי בגין דיוטבין לי' און פאַרענט-פערט אַז אברהם, לא סמך על זכותא דילי ולא בעא מן קב'ה לאפקא זכותי אלא על זכותא דאתתי דירווח בגינה ממונא דשאר עמין דהא ממונא באתתי זכי לי בר נש' (און איז מבאר בפרטיות ווי דורך אַז, אשה משכלת' איז מען זוכה בכלל). דערנאָך איז דער זהר ממשיך, וסמך על זכותא דילה דלא יכלון לאענשא לי' ולחייבא בה ובגיני כך לא יהיב מדי' למימר אחותי היא'.

וואָס אויך אין דעם איז צ'ע: דער עיקר קושיא פון זהר, וכי אברהם כר הוה אומר הכי על אתתי בגין דיוטבין לי' איז דאָך, כנ"ל, ווי אזוי האָט אברהם איינגעשטעלט אתתי (שרה') אין אַזאַ מצב, בגין דיוטבין ל', וואָס אויף דעם

א. אויף דעם וואָס אברהם האָט גע-זאָגט' שרה' פאַר' אַנקומען קיין מצרים, וה' כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אותי ואותך יחיו, אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך' — איז ידוע די שאלה? ווי אזוי האָט אברהם איינגעשטעלט שרה' אין אַזאַ מצב, אַז די מצרים זאלן איר צונעמען, כדי אַז ער זאל דורכדעם געראטעוועט ווערן?

מפרשים זיינען מבאר ווי אזוי אברהם האָט דערביי נישט עובר געווען קיין איסור, און אין זהר' שטייט אַז אברהם איז געווען זיכער אַז דער זכות פון שרה וועט איר ביישטיין און מ'וועט איר ניט אַנרירן —

עס איז אָבער לגמרי ניט פאַרשטאַנ-דיק דאָס וואָס אברהם האָט אויס-געפירט, למען ייטב לי בעבורך, וואָס דאָס מיינט, אַז צוליב איר זאָגן, אחותי את' וועט מען אים געבן מתנות? היתכן, אַז בשעת ס'רעדט זיך וועגן אַזאַ ערנסטן ענין — איינצושטעלן שרה' אין אַזאַ מצב בלתי רצוי (בכל אופן) בכדי צו פאַרהיטן זיך פון סכנת נפשות

6) ברד"ק: הטובה שלא יהרגו אותו כי לא נתכון אברם שיעשו עמו טובה אחרת. וכי' להאברבנאל ואלשיך שם (הגל' הערה 2). ועד'ו' הוא לפי הרמב"ן שם, יא. טור הארוך (יב). וכן לפי מפרשי רש"י הגל' (ואשר עיי' גירוס להצלת שרה, ע"ש). אבל פשוטו דפרשי, יתנו לי מתנות' לא משמע הכי. וראה לקמן סעי' ב.

7) ח"ג נב, א.

8) בס' אספקלרי' המאירה (פי' על זהר — פירודא תקליץ) כי דציל, לא דחיל מדיי.

9) בש"ד עה"ת (פרשתנו) מהזוהר, ובגיני כך לא אמר איהו אחותי היא', וצ"ע.

1) פרשתנו יב, יב"ג.

2) ראה אברבנאל (שאלה ה"ג). אלשיך כאן. מפרשי רש"י בפסוק יג (גרא, באר מים חיים, צידה לדרך, שפ"ח ועוד (וראה גרא ולבוש האורה יג, ג)). פני דוד (להחידא) פרשתנו אות ד. ובכ"מ.

3) ראה פנים יפות (פסוק יב). תפארת יהונתן (לרי' אייבשיץ) פסוק יג. צמח' עה"ת (יב, יז). מקומות שנשמנו בהערה שלפניו. תריש אות קמה באורכה.

4) פרשתנו פב, רע"א. וראה זהר שהובא לקמן בפנים (ס"ב).

5) פרשי' עה"פ.

ווערן דער „ואברכך“ בממון אין מצ' רים¹³ — דורך דעם וואס שרה וועט זאגן אז זי איז זיין שוועסטער¹⁴ — האט ער דערפאר געזאגט „אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך“: און ווי ס'איז טאקע געווען בפועל אז (דורך דעם וואס זי האט אזוי געזאגט, איז) „ולאברם“ הייבט בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמורים גר¹⁵.

וכשם ווי דאס איז בפשוט, עדיז איז עס אויך בפנימיות הענין: דורך „לך לך“ האט אברהם געדארפט צוקומען צו אן עלי (הליכה) במדריגות רוחניות, דורך מברר ומעלה זיין די ניצוצות קדושה אין וועלט. און די כוונה איז (אויך) געווען איז זיין ירידה למצרים — צו מברר זיין די ניצוצות קדושה וואס געפינען זיך דארט¹⁶.

און וויבאלד אז עניני מצות, וואס זייער תוכן איז דער בירור ניצוצות הקדושה פון וועלט, דארפן בכלל גע-טאן ווערן בדרך הטבע¹⁷ — דעריבער האט אברהם געזאגט שרה'ן „אמרי נא אחותי את“ וואס דורך דעם וועט באופן טבעי דורכגעפירט ווערן דער מכוון פון זיין ירידה אין מצרים (די עלי פון אברהם דורך בירור הניצוצות) — למען ייטב לי בעבורך¹⁸.

די קשיא פון זהר איז — לויט דעם אופן וועט אויסקומען אז „דיוטבין לך“, דער „ייטב“ (די עלי דורך בירור הניצוצות), וועט זיין נאר צו אברהם'ען און נישט צו שרה; ואדרבה — שרה וועט

איז דער תירוצ בפשטות אז בא אברהם איז געווען ברור, דלא יכלון... לחייכא בה', און דעריבער, לא יהיב מדי למימר אחותי היא' — טא פארוואס זאגט דער זהר און בהתחלת התירוצ, אז אברהם איז געווען בטוח „דירווח בגינה ממנא“ ומאריך בזה, און דעם עיקר, אז בא אים איז געווען זיכער אז מ'וועט איר גאר-ניט קענען טאן, פירט אים דער זהר ערשט לבסוף?

נאכמער: בהתחלת התירוצ זאגט דער זהר „לא סמך על זכותא דילי ולא בעא מן קב'ה לאפקא זכותי אלא כו'“ — וואס לכאורה איז דאס אינגאנצן נישט נוגע צום תירוצ השאלה „וכי אברהם כו'“ הוה אמר הכי על אתת' בגין דיוטבין לך¹⁹.

ג. דער ביאור בזה:

וויבאלד דער אויבערשטער האט גע-זאגט אברהם'ען אז דורך „לך לך מארצך גר“ וועט ער זוכה זיין צו „ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך“²⁰, וואס „ואברכך מיינט „בממון“²¹ — איז ביי אברהם'ען געווען אפגעלייגט אז דאס וואס דער אויבערשטער האט געפירט אזוי אז אברהם האט געמוזט אוועק-גיין פון ארץ ישראל („משיאו לצאת ממ-נה“²²) און יורד זיין „מצרימה“, איז (אויך) פארבונדן מיט דער דורכפירונג פון דעם אויבערשטנס הבטחה „ואב-רכך“ וואס ווערט אויפגעטאן דורך „לך“.

און היות אז ער האט געזען אין דרך הטבע א וועג ווי עס קען אויסגעפירט

(13) משאכ ב' הדברים האחרים „ואעשך לגוי גדול“ — בנין „ואגדלה שמך“ — שם (רשי שם), שאין זה תלוי בו. וראה אהיה עה'ם יב, ג.
(14) ראה פנים יפות פסוק יג. צידה לדרך שם.
(15) יב, טז.
(16) ראה בארובה לקיש ח'ה ע' 61 ואילך. וש"נ.
(17) ראה שם ע' 80 ואילך, וש"נ.

(10) ריש פרשתנו.

(11) פרשי עה'ם (פי הראשון).

(12) פרשי יב, י"ד. ולא כברמין שם דיציאתו מפני הרעב, עון אשר חטא. וראה אברבנאל (ועוד) שמקשה על פי הרמבין. אבל ראה זהר פרשתנו פא, ב.

מען מעלה זיין די ניצוצות (דירווח בגינה ממונא דשאר עמיו).

און וויבאלד אז דער תכלית פון דער ירידה איז די עלי וואס וועט זיך אויפֿ-טאן דורך דער „אשה משכלת“ — שרה, איז מובן, אז בזכותה לא יכלין לאענשא ל״ (דאס וועט נישט גורם זיין קיין ירידה באַ אברהם'ן) ולחייכא בה (און נישט קיין ירידה אין שרה'ן).

ד. אזוי ווי אלע עניני „מעשה אבות“, איז אויך דער ענין הנ״ל א „סימן לב־נים“ — א הוראה אין עבודת האדם אין דער כללות ירידת הנשמה בגוף בכלל (וכפרט אין דער ירידה אין גלות), וואס אברהם ושרה זיינען מרמז אויף די בחי' פון נשמה וגוף (ווי ס'איז מבואר בארובה אין זהר'').

והיינו: אין דער עבודת התומצ' ובירור הניצוצות זיינען דא צוויי אופנים כלליים: א) די עבודה איז (בעיקר) דורך דער נשמה, און ס'איז נאָר וואס איר עבודה הערט זיך אָן אויך אין גוף. ב) די עבודה טוט זיך אויף דורך דעם גוף און מיט דעם גוף; דער אדם העובד איז נישט מובדל ומופרש פון עניני העולם, אדרבה, ער איז יורד ממדרגתו און איז זיך מתלבש אין עניני ומעשה עוה"ז, וואס זיינען „קשים ורעים והרשעים גוברים בו“²², און איז דאָרט מקיים תומצ' ומברר די ניצוצי קדושה וואס געפינען זיך דאָרט.

בכללות איז דאָס ע"ד המבואר בארובה אין חסידות²³ די צוויי אופני

22 ראה בנוד"ד — רמב"ן ואלשיך שם. צורו המור עה"פ. אהיה ריש פישתנו (כרך א). ועוד.

23 ח"א סתרי תורה עז, ב ואלך. מהנ"ע קכב, ב ואלך. וראה שם עט, ב ואלך. ועוד.

24 ע"ה שמ"ב ספ"ד, הובא בתנאי פ"ז (י, סע"ב). לקו"ת בהר בתחלתו (לט, סע"ג ואלך).

25 ש"ש כט, ריש ע"ג. לד, סע"א. אהיה אמור ע' קמט

זיך געפינען באַ די מצרים (ווי ס'איז גע-ווען בפועל — ותוקח האשה בית פרעה¹⁸). כאָטש מצועט איר נישט קענען אַגרידן —

איז די קשיא: ווי קען מען זאָגן, אז אברהם זאל גורם זיין אזא ירידה פאַר שרה'ן (צו זיין בבית פרעה) צוליב דער עלי' וואס ער²⁰ וועט האָבן דערפון?

און כאָטש ביי אברהם'ען איז געווען ברור, אז דער תכלית ירידתו למצרים איז צוליב דער עלי' — „ייטב ל״ — איז דאָך כמה דרכים למקום, האָט אברהם געדאַרפט פאַרלאָזן זיך אויפן אויבערשטן אז דאָס וועט דורכגעפירט ווערן באופן אחר²¹, אָבער נישט דורך דער ירידה פון שרה?

און אויף דעם ענטפערט דער זהר „לא סמך על זכותא דיל״. . אלא על זכותא דאתת״, דירווח בגינה ממונא כו' דהא ממונא באתת״ זכ״ ל״ בר נש״ — צו הרווחת ממון איז דער בר נש זוכה דורך „אתת״“ — און פון דעם איז פאַר-שטאַנדיק, אז אזוי איז עס ברוחניות הענינים: בכדי עס זאל זיך אויפֿטאָן די עלי' דורך בירור הניצוצות אין מצרים (איז נישט גענוג זיין ירידה למצרים, ער קען זיך נישט פאַרלאָזן אויף זיין זכות, נאָר עס) דאָרף זיין זכותא דאתת״; דוקא דורך איר ירידה אין „בית פרעה“ וועט

18 יב, טו.

19 וע"ד שאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירו (שבת ד, א).

20 שהרי הטבה דהרווחת ממון היתה לאברהם, כלשון הכתוב „ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו כר״, וכן לקמן יג, א"ב: ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו גר (ומי"מ ממשיר) ואברהם כבד מאד במקנה גר.

21 וע"ד משיב הרמב"ן שם „והי' לו לבטוח בשם שיעיל אותו ואת אשתו״. ולדעתו „אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוה״.

וואס „משיקט“ דעם גוף צו יורד זיין אין אן אופן פון התלבשות אין עניני עוה"ז, בדוגמת²⁶ מצרים, ביז אין בית פרעה. און וויבאלד אן כוונת הירידה איז די עלי (דורך מברר זיין דעם גוף ונה"ב וחלקו בעולם) איז מובן, אז „לא יכלון לאענשא ליה“, אז עס ווערט ניט קיין ירידה אין דער נשמה, און אויך „לא יכלו לחייכא בה“ — דער גוף ווערט ניט מושקע חי אין קליפה, נאר אדרבה, זיי ביידע ווערן נתעלה בעילוי אחר עילוי.

ה. מען דארף אבער פארשטיין: אלע ענינים פון תורה זיינען דאך בתכלית הדיק, און וויבאלד אז דאס וואס „ירוח בגינה ממנוא דשאר עמיו“ דער בירור הניצוצות ועליית אברהם איז מצד „זכותא דאחת“, מצד דעם וואס זי איז אשתו — טא ווי קומט עס אז דער ריווח (בפועל) איז געקומען דורך דעם²⁷ (ווי אברהם איז מדגיש אז דער „למען ייטב ליה“ איז „בעבורך“ דורך דעם) וואס „אמרי נא אחותי את“?

ועד"ז אין דער עבודה רוחנית פון נשמה וגוף: דער עיקר העלי קומט דאך ניט דורך בחי „אחותי“, דורך עבודת הנשמה עצמה, נאר דוקא דורך בחי „אשה“ — די עבודה מיטן גוף, כנ"ל — איז אין וואס באשטייט דער אויפטו פון „אחותי“ אין עבודה (און ווי עס ברענגט זיך אין חסידות²⁸, אז דאס וואס אברהם האט געזאגט „אחותי“²⁹ מיינט די אהבה

עבודה פון בחי „אחותי“ און בחי „אשתי“, אז דאס זיינען די צוויי דרגות אין אהבת ה' וואס זיינען בדוגמת די צוויי בחי אהבה — בין אח ואחות ובין איש ואשה:

די אהבה מסותרת וואס איז דא בא יעדער אידן מצד נפשו האלקית, וואס די אהבה איז בטבע תולדותם און ס'איז אין איר ניט שייך קיין הפסק, איז בדוגמת האהבה פון אח ואחות, וואס איז אן אהבה טבעית מתולדותם און ס'איז אין דער אהבה ניט שייך קיין הפסק (ניט ווי אין דער אהבה בין איש לאשה, וואס אין איר איז שייך א הפסק דורך גירושין).

אבער לאידך, מהאי טעמא גופא, ווייל די אהבה פון אח ואחות איז אן ענין טבעי, איז אין דער אהבה ניטא קיין צמאון וכלות הנפש און ס'איז אין דעם ניטא שלימות היחוד היות אז זיי זיינען גופים מחולקים.

משא"כ די אהבה וואס ווערט דער-וועקט אין (און דורך דעם) בירור פון גוף ונה"ב, איז זי בדוגמת האהבה בין איש ואשה — וואס כאטש אין דעם איז שייך א הפסק (וויבאלד דאס איז ניט מצד טבע תולדותם), איז אבער דוקא אין דעם דא דער צמאון וכלות הנפש, און דער יחוד וואס ווערט על ידה איז א יחוד בתכלית, ביז זיי ווערן (ווי) א גוף אחד.

און דאס איז די הוראה וואס מ'האט פון הנהגת אברהם — אז די „פרנסה“ איז „זכותא דאחת“²⁵ — שרה: תכלית ושלמות עלית הנשמה איז דורך דעם

ואילך „דה ולאחותו הבתולה תרכיז, תרכיז. ועוד. המשך תעריב ח"ב פרק תותח. (נעתקו בספר הערכים-חבד ח"א ע' רנטרס. ע' שיהי: ע' תקדח). (25) ראה ב"מ נט, סע"א שאין ברכה מצוי בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר ולאברהם הטיב בעבורה.

(26) ראה תניא פל"ז (מח, א) שרידת הנשמה לעוה"ז היא „בחי גלות ממש“.

(27) אם רק אברהם אמר אחותי היא או שגם שרה אמרה כן — ראה מפרשים הנ"ל הערה 9:2. וראה לשון הזהר בש"ך עה"ת (לעיל הערה 9). וראה פרשי וירא יט, כט. ספורנו כאן יב, טו. ואכ"מ.

(28) ראה אוה"ת אמור שם ד"ה ולאחותו הבתולה שם.

(29) אלא דשם הובא אמירתו „אחותי בת אבי היא דפ' וירא (כ, יב) בנוגע לאבימלך.

טבעית פון דער נשמה, כנ"ל)?

עצם ההשכלה, וואס איז ניט געווען אין דער השכלה עצמה ווי זי איז גע-שטאנען אין חכמה.

דער טעם אויף דעם איז, ווייל בינה האט א העכערן שורש אין כח המשכיל ווי חכמה, און דעריבער ווערט דורך בינה אויפגעטאן א חידוש אין חכמה.

אבער דאס וואס בינה פועלט אן עילוי אין חכמה, קען קומען דוקא נאך דעם ווי בינה איז מקבל די השכלה פון חכמה, וואס דורכדעם ווערט נתגלה אין בינה איר שורש וואס איז העכער פון חכמה און דורך דעם קומט צו אן עילוי אין דער השכלה פון חכמה.

ועד"ז איז בנוגע צו איש ואשה — ווי ס'איז מבואר בארוכה³¹ אינעם ענין פון בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש³², אז כאטש דער ולד קומט דוקא דורך דער השפעת הטפה פון דעם איש, אבער די התהוות הולד איז דוקא ע"י האשה. נאך היות אז די מעלה באשה איז אן ענין עצמי ובהעלם, קען דאס קומען לידי גילוי נאך דורך דעם וואס זי איז מקבל די השפעה פון דעם איש.

און דורך דעם ווערט נמשך א גילוי אור עליון מלמעלה אויך צום איש, און אויך א ברכה וואס איז כולל זיי ביידע: „זכר ונקבה ברא אותם ויברך אותם אלקים ויאמר להם פרו ורבו גר"³³.

ו. עד"ז ומעין זה איז דער ביאור אויך איז דעם ענין הנ"ל פון רבי אבא ור' אלעזר:

זייער הליכה בדרך איז ענינה — די ירידה צו מברר זיין עניני העולם [און

(34) ראה ד"ה שמח תשמח תרג"ז בתחלתו. ד"ה יו"ט של ר"ה וד"ה יחינו תרג"ט. ובכ"מ. וראה המשך תרס"ז שם. ע' תד ואילך. ע' תככו. ועוד.

(35) נדה מה, ב.

(36) בראשית א, כז-כח.

וועט מען דאס פארשטיין בהקדים הביאור אין דעם וואס דער זהר זאגט דאָרט³¹ (בהתחלת הענין הנ"ל): „רבי אלעזר הוה אויל למחמי לאבוי והוה עמי רבי אבא א"ר אבא נימא מלין דאורייתא וניזיל פתח רבי אלעזר ואמר אמרי נא אחותי את האי קרא קשיא כו" (כנ"ל).

איז מבאר דער טאטע אין זיינע הערות אויף זהר³²: „התחיל לדרוש בזה הפסוק דוקא כי זה אמר אברהם בעת שהלך בדרך למצרים עם שרה, ור"א ור' אבא הם ע"ד אברהם ושרה, כי אברהם ושרה הם בחי' אור"א כו' וכמו"כ ר"א הוא בחי' חכמה ור' אבא בחי' בינה כו' א"כ הליכתם בדרך הוא ע"ד כמו הליכת אברהם ושרה בדרך ואברהם אמר אז אמרי נא אחותי את, לכן התחיל ר' אלעזר ג"כ לדרוש בהפסוק הזה."

ויש לומר, דבא ללמד ונמצא למד: פון דעם תוכן הענין ווי דאס איז בא ר' אלעזר מיט ר"א, בחי' אבא ואימא (חכמה ובינה), וועט מען פארשטיין בפרטיות יותר בנוגע לאברהם ושרה, נשמה וגוף:

אין סדר הספירות איז בינה מקבל דעם שכל והשגה פון חכמה³², אבער דוקא דורכדעם וואס דער שכל קומט אראפ אין בינה אין אן אופן פון הבנה, השגה והסברה, ביז אין פרטים און פרטי פרטים³³, קומט צו א תוספת עילוי אין

(30) ח"ג שם.

(31) לקוטי לוי יצחק לזהר (ח"ב) ע' ערה.

(32) בהבא לקמן ראה תו"א ריש פרשתנו. תרי"ח שם (פא, ב ואילך). אוה"ת שם (כרך ד תרצ, ב ואילך. כרך ו תתרע"ג, א ואילך). המשך מצה זו תר"מ פל"ח. וראה המשך תרס"ז ע' עח ואילך. ד"ה מעין גנים תרצ"א (ס"ה) קונטרסים ח"א ע' 404 ואילך. ובכ"מ. (33) להעיר מענין הרבה למדתי כר ומתלמידי יותר מכולם (תענית ז, א). דבכמה פרטים (א) שוה (ב) מחולק מגדוד.

נאך הנהג בהן מנהג דרך ארץ³⁷, נאך אויך בשעת העסק גופא דארף מען האבן דעם סיוע ונתינת כח פון תורה אור, עס דארף זיך ביי אים אנהערן דער עילוי פון תורה³⁸ (און דאס ברענגט אויך אז ער „גזילט“ פון שעות העסק אויף לימוד התורה).

און דעריבער האט רבי אבא געזאגט צו רבי אלעזר, ע"ש „אלקי אבי בעזרי“³⁹, אז אין דער הליכה בדרך גופא דארף מען האבן דעם עזר מלמעלה וואס דאס קומט דורך „נימא מלין דאור רייתא“, (אויך) ווען זיי געפינען זיך בדרך,

און דורך דעם ווערט נתגלה די מעלה פון דעם בירור הניצוצות שבעניני העולם (הליכה בדרך) — וואס מ'מאכט פון דער וועלט א דירה לו ית' — אויף דער עבודה פון לימוד התורה מצד עצמה.

ז. עפ"י איז מובן אויך בנוגע צו אברהם ושרה, ועד"ז — נשמה וגוף:

אין דער הליכה בדרך, די ירידה אין מצרים, אין גלות⁴⁰, ועד"ז די ירידת הנשמה בגוף בכלל, דארף זיין די אמירה (די השפעה) פון אברהם לשרה — פון דער נשמה אין גוף,

וואס די השפעה באשטייט אין דעם וואס „אמרי נא אחותי את“, אז דער גוף זאל דערהערן בחי „אחותי“, די מעלת העבודה וגילוי אור הנשמה,

ווי דאס איז בפשטות, אז רבי אלעזר דער זון פון רשב"י און רבי אבא (מחברי רשב"י) זיינען געווען תורתם אומנתם⁴¹ — אפגעטראגן פון עניני העולם איז די הליכה בדרך (אפילו „למחמי לאבוי“⁴²) געווען א הפסק און ירידה — אן ארויסגאנג פון זייער מעמד ומצב⁴³.

און דערפאר (אויך) זאגט ר' אבא „נימא מלין דאורייתא“, ווייל בכדי צו אויפטאן אין וועלט דארף מען האבן די נתינת כח און סיוע פון תורה אור⁴⁴.

[עד"ז ווי גערעדט כמה פעמים, אז די נתינת כח אין עבודת הברורים פון א בעל עסק, צו מאכן פון וועלט א דירה לו ית', איז נישט בלויז מצד דעם לימוד התורה בתחילת היום, וואס ער גייט מבית הכנסת לבית המדרש⁴⁵ (און דער-

37 בנוגע לרשב"י וחביריו — ראה שבת יא. א. טושי"ע (רדאדע"ז) ארי"ח סריס קו. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ד.ה.

38 ראה ירושלמי ברכות פ"א סה"ב, שבת פ"א סה"ב: ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. וכבר נת' במ"א שכי"ה גם להבבלי, שהרי אין סברא לומר שפליג על הירושלמי בענין של מציאות, האם הפסיק רשב"י לעשות סוכה כו'.

39 עפ"י (וע"פ ההערה שלפניו) יש לכאר השיטות דהמאורע דר"א ורבי אבא לירידת אברהם ושרה למצרים גם ע"פ נגלה וכפשוטו: כמו שאברהם מצותו שנצטווה עלי' אז הי' „לך לך מארצך גו' אל הארץ גו'“ — לילך לא"י, ואעפ"כ כאשר „ויהי רעב בארץ“ הפסיק ע"פ דין (וראה רמב"ם ה"ל מלכים פ"ה ה"ט, וש"נ בכס"מ) מקום מצוה זו יורד מצרימה, כלשון רש"י „משיאו לצאת ממנה“.

עד"ז הי' בריא ורבי אלעזר, שאף שתורתן אומנתן ואין מפסיקין אפילו לתפלה (ראה בהמסומן בהערה 37), הפסיקו לעשיית מצוה שאינה עיקר עסקם.

40 ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 190. ע' 353.

41 ראה לקו"ש שם ע' 109. ע' 118. ועוד.

42 ברכות סד. א.

43 שם לה, ב. וראה שו"ע אדה"ז ארי"ח סקנ"ה.

קנו.

44 שעי"ז מלאכתו עראי.

45 יתרו יח. ד.

46 אשר מצרים הוא שורש לכל הגלויות שלכן

כל המלכויות נק' ע"ש מצרים (ב"ר פט"ז, ד. רד"ה קול דודי תש"ט).

י' כדמוכח מזה שאמר ר"א בתחלת ההלכה „נימא מלין דאורייתא“.

(ווי ביי שרה, וואָס „ותוקח האשה בית פרעה“), איז אָבער דורך דעם וואָס אין איר איז מאיר די אהבה ואור הנשמה, בחי „אחותי“, ווערט דערנאָך אויפֿ־געטאָן אויך די אהבה אין גוף ונהיב, די עבודה וואָס איז פאַרבונדן מיט בירור וזיכוך הגוף ו(על ידו) בחלקו בעולם, און דעמאָלט ווערט נתגלה די בחירת העצמות וואָס איז אין גוף דוקא, אויך צו דער נשמה,

וואָס בגלוי וועט דאָס זיין לעתיד לבא וואָס דעמאָלט וועט די נשמה זיין ניוונת מן הגוף“.

(משיחת מוצש״ק פ' תוריע־מצורע ה'תשל"ט)

און דורכדעם ווערט דערנאָך אויפֿ־געטאָן כדבעי די עבודה פון „אשה“, די עבודה און מעלה פון דעם גוף מצ״ע, וואָס האָט אַ העכערן שורש פון דער נשמה; עס ווערט נתגלה די מעלה אין בחי „אשתי“ (— עבודת הגוף) אויף „אחותי“ (— עבודת הנשמה),

און דאָס פועל'ט די עלי' אויך אין דער נשמה „למען ייטב לי בעבודך“, אַז „מאן דזכי באשה משכלת זכה בכולה“, פרנסה בזכות אשתו.

בסגנון אחר קצת: דורך עבודת הנשמה בגוף ועי' הגוף אין חלקו בעולם, וואָס דער גוף מצ״ע איז „חומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העו־לם“, וואָס דערפאַר קען באַ די חומ־ריות פון וועלט, מצרים — ערות הארץ, זיין אַ קסיד אַז דער גוף איז שייך צו זיי

(48) תניא שם. תורת שלום ע' 120 ואילך.

(49) ראה המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. המשך

תרס"ז ע' תקכח. ועוד.

(47) תניא פמ"ט.

לך לך ב

היינט ווי איז שייך צו זאגן, אז אברהם, שלא עבד אלא מאהבה, האט מורא געהאט אז ער וועט ניט האבן קיין שכר, ביז דער אויבערשטער האט אים געדארפט זאגן, אל תירא גוי שכרך הרבה מאד?"

ב. לכאורה וואלט מען געקענט ענטפערן:

אע"פ אז אברהם'ס עבודה איז געווען דורכאויס לשמה און ער האט דערביי ניט געטראכט וועגן שכר פאר דער עבודה (אפילו ניט וועגן דעם שכר פון עוה"ב) — אעפ"כ, ווען ער וואלט גע-וואוסט אז ער האט ניט קיין שכר, וואלט דאס פאר אים געווען א באווייז אז זיין עבודה איז ניט אינגאנצן כדבעי.

[ועפ"ז יומתק לשון הרמב"ם, אז אן עובד מאהבה איז, עושה האמת מפני שהוא אמת וסוף הטובה לבוא בגללה:] דערמיט איז דער רמב"ם אויסן ניט סתם צו באווארענען אז אויך אן עובד מאהבה באקומט שכר (כאטש אז ער טוט ניט צוליב שכר) — דמאי קמ"ל? ועוד — וואס איז די הוספה-הדגשה בגללה? נאר דאס איז א סימן אויף אז אמת'ן עובד מאהבה, אז ווען ער טוט מפני שהוא אמת איז, סוף הטובה לבוא בגללה].

(5) וביותר קשה ע"פ הגירסא (אבות פ"א מ"ג): ע"מ שלא לקבל פרס.

(6) עדין הקשה בחנה אריאל (להרה"ח וזר הר"א מהאמלי) פרשתנו (יח, ב).

(7) שג"ז נכלל בשלא לשמה (רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"א וה"ד).

(8) י"ג, בכללה ואינו מובן כלל.

א. אויפן פסוקי, אל תירא אברהם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד איז רש"י מפרש, אז אברהם האט מורא געהאט: וויבאלד אז, נעשה לו נס זה שהרג את המלכים. שמא קבלתי שכר על כל צדקותי, האט אים דער אוי-בערשטער געזאגט: אל תירא אברהם. (ו)מה שאתה דואג על קבול שכרך, שכרך הרבה מאד.

איז לכאורה ניט מובן: עבודת אברהם אבינו איז דאך געווען (ניט צוליב באקו-מען שכר, נאר) עבודה לשמה. ובלשון הרמב"ם, ווען ער רעדט וועגן דער מעלה פון אז עובד מאהבה וואס איז עוסק בתורה ובמצות. לא מפני דבר בעולם. ולא כדי לירש הטובה אלא עושה האמת מפני שהוא אמת — אז, זו היא מעלה גדולה מאד. והיא מעלת אברהם אבינו. שלא עבד אלא מאהבה —

(1) פרשתנו טו, א.

(2) ראה ג"כ תיב"ע, ת"י וביר עה"פ. ס' חסידים סקצ"י.

(3) הל' תשובה פ"י ה"ב. פיה"מ להרמב"ם

סנהדרין פ' חלק בהקדמה. וראה סה"מ של מ"ע ג.

(4) לכאורה הול"ל לקבל שכר (וכדלקמן וכו"כ

פעמים). ובפרט דלירוש', ירושה' — אינה כלל

קבלת שכר, כ"א נכסי הירוש' — וי"ל דכוונתו

לקיום היעוד, לזרעך אתן את הארץ (פרשתנו יב, ו.

יג, טו, טז, ז (לרשתה'). טו, יח) הנאמר לאברהם,

דחא הדוגמא כאן לעובד מאהבה.

והטובה' — הי' יותר משכר ואפילו מפרס

(ראה פיה"מ אבות פ"א מ"ג): וי"ל דכולל ג"כ

בשורת הורע' (ראה רש"י פרשתנו יב, ז), אלא

שבוה אין שייך כ"כ ה"ל, לירש'.

ולהעיר — דע"פ הנ"ל המדובר כאן הוא בטובה'

שבעוה"י, וע"פ משיב ברמב"ם (הל' תשובה פ"ט)

סוף מתן שכרן של מצות הוא בעוה"ב. ועכצ"ל

דירוש' הארץ הנ"ל כולל גם דאצרות החיים — חיי

העוה"ב (שנוכר ברי"ם זה). ואכ"מ.